

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania
Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku

**RAPORT O STANIE REALIZACJI USTALEŃ STRATEGII
ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO
DO 2030 ROKU - STRATEGIA PRZYSPIESZENIA 2030+**

**Monitoring zmian stanu rozwoju województwa
za rok 2022**

(Raport wskaźnikowy)

Opracowanie zostało wykonane
w Kujawsko-Pomorskim Biurze Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku

w Oddziale w Bydgoszczy (całość za wyjątkiem Części 2)
i w Oddziale w Toruniu (Część 2)

Bydgoszcz 2024

Spis treści

Spis treści	2
Wstęp.....	3
Część 1 Informacja o osiągniętych wartościach i tendencjach zmian w zakresie wskaźników wskazanych w <i>Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+</i>	4
Część 2 Informacja o skutkach realizacji postanowień <i>Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+</i> w zakresie oddziaływania na środowisko.....	24

Wstęp

Niniejszy raport jest trzecim z kolei dokumentem składającym się na system monitorowania stanu realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, obejmującym dwa pełne lata realizacji ustaleń *Strategii*. Raporty te sporządzane są na podstawie *Planu realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ (Plan realizacji)*, przyjętego Uchwałą nr 42/1763/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 października 2021 r. i stanowią pierwszy poziom monitorowania ustaleń *Strategii rozwoju województwa – monitorowanie w zakresie wskaźników sytuacji społeczno-gospodarczej województwa. Plan realizacji* określa dokładny zakres merytoryczny (określony w §55) i czasowy (§56 i §57) sporządzania corocznych raportów wskaźnikowych.

Sporządzony w 2022 r. pierwszy *Raport wskaźnikowy* (tzw. „zerowy”) prezentował wartości wskaźników za rok bezpośrednio poprzedzający realizację ustaleń *Strategii rozwoju województwa - rok 2020*, czyli w momencie przyjęcia *Strategii*, a tym samym określał stan „wyjściowy”, przed rozpoczęciem realizacji jej ustaleń (stąd nazwa raportu – „zerowy”). Kolejne raporty, zgodnie z zapisami *Planu realizacji*, poza przedstawieniem danych za dany rok monitorowania, zawierać mają również ocenę stopnia realizacji ustaleń *Strategii* na podstawie odnotowanych w kolejnych latach zmian w wartościach monitorowanych wskaźników (§55 pkt 3.). W związku z tym w niniejszym raporcie zamieszczono ocenę zmian sytuacji w województwie w formie komentarza do tabeli zawierającej wartości wskaźników monitorujących *Strategię*.

Część pierwsza raportu zawiera informację o wartościach wskaźników wskazanych w *Strategii* w rozdziale *System monitorowania realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* w tabeli „Lista markerów rozwojowych oraz wskaźników tła, wraz z określeniem wartości lub tendencji zmian, których osiągnięcie będzie świadczyć o prawidłowym tempie realizacji *Strategii*” wraz z komentarzem.

Część druga raportu zawiera informację o skutkach realizacji postanowień *Strategii* w zakresie oddziaływania na środowisko – w zakresie wskaźników określonych w *Podsumowaniu do Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, wynikającym z art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko zgodnie z §55 pkt 2 *Planu realizacji*.

Część 1 Informacja o osiągniętych wartościach i tendencjach zmian w zakresie wskaźników wskazanych w *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*

Tab. 1 Lista markerów rozwojowych oraz wskaźników tła, wraz z określeniem wartości lub tendencji zmian, których osiągnięcie będzie świadczyć o prawidłowym tempie realizacji „Strategii Przyspieszenia 2030+” (wskaźniki będące markerami rozwojowymi wyróżniono kolorem szarym).

Wyjaśnienia dla kolumny „Rodzaj wskaźnika”: M – wskaźnik, na którego realizację Samorząd Województwa ma bezpośredni wpływ; P – wskaźniki dotyczące zagadnień, na które Samorząd Województwa może w istotny sposób wpływać np. poprzez działania adresowane do samorządów lokalnych; T – wskaźnik „tła”, na którego realizację Samorząd Województwa nie ma wpływu lub wpływ ten jest nieznaczny, pokazujący stan ważnej dla rozwoju województwa dziedziny – osiągnięcie podanej wartości w danym okresie wskazuje, że dana dziedzina rozwija się w tempie sprzyjającym osiągnięciu celów rozwojowych województwa

Zwraca się uwagę, że w poniższej tabeli wartości wskaźników podane w kolumnie *Wartość bazowa, zakładana tendencja zmian oraz dla wybranych wskaźników (markerów) spodziewana wartość w wybranych latach dla etapowej oceny tempa zachodzenia zmian* mogą różnić się od wartości przedstawianych w kolumnach dla poszczególnych lat. Dotyczy to wartości niektórych wskaźników dla lat 2018 i 2019, pochodzących z BDL GUS. Wynika to z faktu, że wartości znajdujące się w kolumnie *Wartość bazowa* (..) pochodzą bezpośrednio z dokumentu źródłowego *Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, natomiast wartości dla poszczególnych lat są uzupełniane i korygowane w kolejnych raportach według najbardziej aktualnego stanu dostępnego na dzień sporządzania dokumentu. Stąd wynikają pewne różnice w wartościach wskaźników znajdujących się w tabeli, które związane są z aktualizacją danych za wcześniejsze lata przez GUS.

Nr	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa, zakładana tendencja zmian oraz dla wybranych wskaźników (markerów) spodziewana wartość w wybranych latach dla etapowej oceny tempa zachodzenia zmian	Rodzaj wskaźnika	2018	2019	2020 rok bazowy	2021	2022
1	Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	GUS BDL	Rok 2018 – 79% Tendencja wzrostowa Od roku 2024 – co najmniej 85% Od roku 2026 – co najmniej 90%	P	79%	82%	78%	82%	86%
2	Stosunek wyniku egzaminu ósmoklasisty z matematyki do średniej wartości krajowej	CKE, OKE w Gdańsku	Rok 2019 – 91% Tendencja wzrostowa	P	-	91%	93%	91%	93%

Nr	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa, zakładana tendencja zmian oraz dla wybranych wskaźników (markerów) spodziewana wartość w wybranych latach dla etapowej oceny tempa zachodzenia zmian	Rodzaj wskaźnika	2018	2019	2020 rok bazowy	2021	2022
			Od roku 2024 – co najmniej 100% Od roku 2026 – co najmniej 103%						
3	Stosunek wyniku egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego do średniej wartości krajowej	CKE, OKE w Gdańsku	Rok 2019 – 93% Tendencja wzrostowa Od roku 2024 – co najmniej 100% Od roku 2026 – co najmniej 103%	P	-	93%	93%	94%	94%
4	Stosunek wyniku egzaminu maturalnego z matematyki do średniej wartości krajowej	CKE, OKE w Gdańsku	Rok 2019 – 98% Tendencja wzrostowa Od roku 2024 – co najmniej 100% Od roku 2026 – co najmniej 103%	P	-	98%	96%	95%	95%
5	Stosunek wyniku egzaminu maturalnego z języka angielskiego do średniej wartości krajowej	CKE, OKE w Gdańsku	Rok 2019 – 97% Tendencja wzrostowa Od roku 2024 – co najmniej 100% Od roku 2026 – co najmniej 103%	P	-	97%	97%	96%	97%
6	Stosunek liczby podmiotów gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym do średniej wartości krajowej	GUS BDL	Rok 2018 – 83,2% Rok 2019 – 83,1% Tendencja wzrostowa	T	83,2%	83,1%	84,4%	83,9%	83,3%

Nr	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa, zakładana tendencja zmian oraz dla wybranych wskaźników (markerów) spodziewana wartość w wybranych latach dla etapowej oceny tempa zachodzenia zmian	Rodzaj wskaźnika	2018	2019	2020 rok bazowy	2021	2022
7	Udział osób pracujących w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym ¹	GUS BDL	Rok 2018 – 59% Tendencja wzrostowa	T	59%	60%	58%	59%	65%
8	Stosunek stopy bezrobocia wg BAEL w województwie do średniej wartości krajowej dla ludności w wieku 15-89 lat ²	GUS BDL	Utrzymywanie wskaźnika na poziomie nie wyższym niż 125% wartości krajowej	T	110%	121%	94%	129%	131%
9	Stopa bezrobocia rejestrowanego	GUS BDL	Rok 2018 – 8,8% (152% wartości krajowej) Rok 2019 – 7,8% (150% wartości krajowej) Tendencja spadkowa	T	8,8% (152%)	7,9% (152%)	9,0% (143%)	8,1% (140%)	7,3% (140%)
10	Udział liczby zarejestrowanych bezrobotnych mężczyzn w wartości krajowej	GUS BDL	Rok 2018 – 6,67% Rok 2019 – 6,59% Tendencja spadkowa	P	6,67%	6,59%	6,31%	6,12%	6,18%
11	Udział liczby zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w wartości krajowej	GUS BDL	Rok 2018 – 8,15% Rok 2019 – 8,05% Tendencja spadkowa	P	8,15%	8,05%	7,64%	7,59%	7,62%
12	Udział bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	GUS BDL	Rok 2018 – 2,5% Tendencja spadkowa	T	2,5%	2,1%	2,7%	2,7%	2,0%
13	Udział bezrobotnych zarejestrowanych kobiet pozostających bez pracy dłużej niż 1	GUS BDL	Rok 2018 – 3,7% Tendencja spadkowa	T	3,7%	3,1%	3,8%	3,7%	2,8%

¹ Za lata 2018-2021 obliczany na podstawie danych GUS BDL Pracujący według innego podziału niż PKD/Pracujący (faktyczne miejsce pracy) wg płci. Od 2022 r. wskaźnik pobierany z BDL GUS z grupy Pracujący, zatrudnieni i przeciętne zatrudnienie według PKD/Pracujący – wskaźniki.

² Wskaźnik wskazany do monitorowania w *Strategii rozwoju województwa „Stosunek stopy bezrobocia wg BAEL w województwie do średniej wartości krajowej dla ludności w wieku 15 lat i więcej”* był publikowany przez GUS do 2020 r. Zastąpiono go powyższym wskaźnikiem dotyczącym stopy bezrobocia dla ludności w wieku 15-89 lat.

Nr	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa, zakładana tendencja zmian oraz dla wybranych wskaźników (markerów) spodziewana wartość w wybranych latach dla etapowej oceny tempa zachodzenia zmian	Rodzaj wskaźnika	2018	2019	2020 rok bazowy	2021	2022
	rok w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym								
14	Stosunek liczby kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka na 10 tys. mieszkańców do średniej wartości krajowej	GUS BDL	Rok 2018 – 175% Tendencja spadkowa	T	175%	174%	173% ³	171% ³	170%
15	Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	GUS BDL	Rok 2018 – 7,2% Tendencja spadkowa	T	7,2%	6,6%	6,0%	5,6%	5,2%
16	Odsetek dzieci w wieku 0-3 lata objętych różnymi formami opieki instytucjonalnej	GUS BDL	Rok 2018 – 10,9% Tendencja wzrostowa	T	10,9%	13,0%	15,3%	18,2%	21,8%
17	Stosunek liczby miejsc w żłobkach, oddziałach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 do średniej wartości krajowej ⁴	GUS BDL	Rok 2018 – 80% Tendencja wzrostowa Od roku 2024 – co najmniej 85% Od roku 2026 – co najmniej 90%	P	80%	83%	88%	92%	-
17	Stosunek liczby miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 do średniej wartości krajowej	GUS BDL		P	-	-	-	-	97%
18	Stosunek wielkości frekwencji w wyborach samorządowych do średniej wartości krajowej	Państwowa Komisja Wyborcza	Rok 2018 – 94,7% Tendencja wzrostowa	T	94,7%	-	-	-	-

³ Dane skorygowane przez GUS wg stanu aktualizacji na 09.02.2024 r.

⁴ Wskaźnik wskazany do monitorowania dotyczący liczby miejsc w placówkach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 do 2021 r. obejmował miejsca w żłobkach, oddziałach i klubach dziecięcych, natomiast od 2022 r. sporządzany jest przez GUS na podstawie Rejestru Żłobków, który nie zawiera kategorii „oddziały żłobkowe”. W związku z tym wskaźnik zastąpiono wskaźnikiem znajdującym się w wierszu poniżej.

Nr	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa, zakładana tendencja zmian oraz dla wybranych wskaźników (markerów) spodziewana wartość w wybranych latach dla etapowej oceny tempa zachodzenia zmian	Rodzaj wskaźnika	2018	2019	2020 rok bazowy	2021	2022
19	Udział w sumie krajowej łącznej liczby punktów zdobytych we wszystkich dyscyplinach sportowych przez kluby sportowe z województwa kujawsko-pomorskiego (w kategoriach: młodzieżowcy, juniorzy, juniorzy młodszy, młodzicy)	Institut Sportu Młodzieżowego w Warszawie; opracowanie „System Sportu Młodzieżowego”	Rok 2019 – 6,7% Tendencja wzrostowa	T	-	6,7%	7,1%	6,7%	6,6%
20	Stosunek liczby studentów na 10 tys. mieszkańców do średniej wartości krajowej	GUS BDL	Rok 2018 – 85,1% Tendencja wzrostowa	T	85,1%	83,3%	83,7%	83,6%	86,3%
21	Odsetek studentów na kierunkach technicznych i przyrodniczych ⁵	GUS BDL	Rok 2018 – 16% Tendencja wzrostowa Od roku 2024 – co najmniej 20% Od roku 2028 – co najmniej 25%	T	19%	17%	16%	16%	15%
22	Odsetek absolwentów kierunków inżynierijno-technicznych w ogólnej liczbie absolwentów szkół wyższych ⁶	GUS BDL	Rok 2018 – 4,6% Tendencja wzrostowa	T	4,6%	4,4%	4,6%	3,8%	4,6%
23	Udział nakładów wewnętrznych na działalność badawczo-rozwojową w wartości krajowej	GUS BDL	Rok 2018 – 2,36% Tendencja wzrostowa	T	2,36%	2,38%	2,76%	3,08%	2,72%
24	Stosunek udziału osób pracujących w B+R w pracujących ogółem do średniej wartości krajowej	GUS BDL	Rok 2018 – 65% Tendencja wzrostowa Od roku 2024 – co najmniej 70% Od roku 2028 – co najmniej 75%	T	63%	64%	62%	99%	94%
25	Stosunek udziału przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie	GUS BDL	Rok 2018 – 96% Tendencja wzrostowa	T	96%	70%	83%	76%	93%

⁵ GUS BDL – odsetek studiujących na kierunkach technicznych i przyrodniczych (bez cudzoziemców).

⁶ GUS BDL – Studenci i absolwenci wg form własności uczelni, form studiów, płci, oraz podgrup kierunków studiów klasyfikacji ISCED-F 2013.

Nr	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa, zakładana tendencja zmian oraz dla wybranych wskaźników (markerów) spodziewana wartość w wybranych latach dla etapowej oceny tempa zachodzenia zmian	Rodzaj wskaźnika	2018	2019	2020 rok bazowy	2021	2022
	przedsiębiorstw do średniej wartości krajowej		Od roku 2024 – co najmniej 100%						
26	Udział nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w nakładach krajowych	GUS BDL	Rok 2018 – 2,4% Odwrócenie tendencji spadkowej	T	2,4%	2,1%	3,1%	2,9%	2,2%
27	Stosunek wielkości kapitału zagranicznego na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym do średniej wartości krajowej	GUS BDL	Rok 2018 – 28,6% Tendencja wzrostowa	T	28,6%	27,3%	27,1%	27,2%	28,8%
28	Dynamika zmiany liczby ludności w stosunku do roku poprzedniego	GUS BDL	Rok 2018 – 99,75% w stosunku do roku 2017 Spowolnienie spadku	T	99,75%	99,74%	98,03%	99,32%	99,46%
29	Stosunek osób w wieku 20-40 lat wymeldowujących się z terenu województwa do osób meldujących się na terenie województwa	GUS BDL	Rok 2018 – 181% Tendencja spadkowa Od roku 2024 – poniżej 150% Od roku 2028 – poniżej 125%	T	181%	183%	186%	179%	172%
30	Liczba gmin wiejskich i miejsko-wiejskich (na 127 gmin), w których w co najmniej 2 miejscowościach prowadzone są regularne ⁷ zajęcia z zakresu aktywizacji i włączenia społecznego seniorów, lub w których zajęcia prowadzone są w 1 miejscowości z zapewnieniem dowozu z co najmniej 1 innej miejscowości z terenu danej gminy	Analiza własna ⁸	Rok 2016 – około 20 gmin ⁹ Tendencja wzrostowa Od roku 2022 – co najmniej 50 Od roku 2026 – co najmniej 80	P	-	-	-	-	63

⁷ Co najmniej raz na dwa tygodnie.

⁸ Ze względu na złożony charakter badania analiza wykonywana raz na dwa lata, począwszy od roku 2022.

⁹ Informacja pochodzi z opracowania własnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego „Ocena stanu przygotowania infrastruktury społecznej województwa kujawsko-pomorskiego dla potrzeb wszystkich pokoleń, ze szczególnym uwzględnieniem usług kierowanych do osób starszych”.

Nr	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa, zakładana tendencja zmian oraz dla wybranych wskaźników (markerów) spodziewana wartość w wybranych latach dla etapowej oceny tempa zachodzenia zmian	Rodzaj wskaźnika	2018	2019	2020 rok bazowy	2021	2022
31	Liczba gmin wiejskich i miejsko-wiejskich (na 127 gmin), w których istnieje możliwość zapewnienia instytucjonalnej opieki dziennej dla co najmniej 15 seniorów	Analiza własna ¹⁰	Wymagane badanie stanu początkowego Tendencja wzrostowa Od roku 2022 – roczny przyrost o co najmniej 2 gminy	P	-	-	-	-	61
32	Liczba Seniorów objętych programem teleopieki domowej (bransoletki życia)	UM WKP	Rok 2018 – 55 Rok 2019 – 210 Tendencja wzrostowa	M	55	210	179	2 089	3 016
33	Stosunek przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej wg PKD 2007 w województwie kujawsko-pomorskim do średniej krajowej	GUS BDL	Rok 2018 – 86% Tendencja wzrostowa Od roku 2027 – nie niższy niż 90%	T	86%	87%	88%	89%	89%
34	Odsetek przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia poprzez sieci komputerowe [%]	GUS STRATEG/GUS BDL	Rok 2018 – 12,8% Tendencja wzrostowa	T	12,8%	16,0%	18,0%	16,9%	14,5%
35	Odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer osobisty z dostępem do Internetu [%] ¹¹	GUS STRATEG	Rok 2017 – 74,3% Tendencja wzrostowa W roku 2025 – nie mniej niż 85%	T	-	-	-	-	-
35	Odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w urządzenie z dostępem do Internetu [%]	GUS BDL	Tendencja wzrostowa	T	77,9%	83,9%	85,0%	87,5%	89,8%
36	Liczba miast powiatowych niespełniających warunku	Analiza własna	Rok 2020 – 4 (Brodnica, Rypin, Sępólno Krajeńskie, Radziejów)	T	-	-	4	11 ¹³	9¹⁴

¹⁰ Ze względu na złożony charakter badania analiza wykonywana raz na dwa lata, począwszy od roku 2022.

¹¹ Wskaźnik wskazany do monitorowania w *Strategii rozwoju województwa „Odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer osobisty z dostępem do Internetu [%]”* był publikowany przez GUS do 2017 r. Zastąpiono go wskaźnikiem dotyczącym gospodarstw domowych wyposażonych w urządzenie z dostępem do Internetu.

¹³ Są to miasta: Brodnica, Chełmno, Golub-Dobrzyń, Grudziądz, Lipno, Radziejów, Rypin, Sępólno Krajeńskie, Świecie, Tuchola, Żnin.

¹⁴ Są to miasta: Brodnica, Chełmno, Golub-Dobrzyń, Radziejów, Rypin, Sępólno Krajeńskie, Świecie, Tuchola, Żnin.

Nr	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa, zakładana tendencja zmian oraz dla wybranych wskaźników (markerów) spodziewana wartość w wybranych latach dla etapowej oceny tempa zachodzenia zmian	Rodzaj wskaźnika	2018	2019	2020 rok bazowy	2021	2022
	dostępności do Bydgoszczy i/lub Torunia za pomocą transportu publicznego w ciągu 60 minut ¹²		Tendencja spadkowa W roku 2025 – nie więcej niż 3						
37	Liczba miejscowości będących siedzibą gminy, niespełniających warunku dostępności do Bydgoszczy i/lub Torunia za pomocą transportu publicznego w ciągu 90 minut ¹⁵	Analiza własna ¹⁶	Rok 2018 – 74 miejscowości Tendencja spadkowa	T	74	-	-	73	73
38	Odsetek długości dróg wojewódzkich zaliczonych do kategorii dróg kluczowych dla funkcjonowania województwa znajdujących się w stanie dobrym (A) lub zadowalającym (B)	Analiza własna ¹⁷	Rok 2018 – 44% Tendencja wzrostowa Od roku 2025 – co najmniej 55% w stanie A i B, w tym co najmniej 30% w stanie A Od roku 2028 – co najmniej 60% w stanie A i B, w tym co najmniej 35% w stanie A	M	44%	-	42%	47%	-
39	Udział towarowej produkcji rolniczej w sumie krajowej (w cenach stałych roku poprzedniego)	GUS BDL	Rok 2018 – 7,7% Utrzymanie wskaźnika na poziomie nie niższym, niż w roku bazowym	T	7,7%	7,2%	7,4%	7,2%	7,7%
40	Dynamika globalnej produkcji rolniczej ¹⁸	GUS BDL	Okres 2016-2018 – 99,5% Utrzymanie wskaźnika na poziomie powyżej 100% średniej wartości krajowej w	T	99,5%	97,4%	100,3%	99,1%	101,0%

¹² W dniu roboczym w ciągu doby warunek musi być spełniony przez co najmniej 2 połączenia, przy czym co najmniej 1 umożliwia dojazd przed godziną 8.00.

¹⁵ W dniu roboczym w ciągu doby warunek musi być spełniony przez co najmniej 2 połączenia, przy czym co najmniej 1 umożliwia dojazd przed godziną 8.00.

¹⁶ Analiza wykonywana corocznie, począwszy od roku 2021.

¹⁷ Ze względu na złożony charakter badania, dopuszcza się wykonywanie analizy raz na dwa lata.

¹⁸ Średnia trzyletnia dla województwa w odniesieniu do średniej trzyletniej krajowej

Nr	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa, zakładana tendencja zmian oraz dla wybranych wskaźników (markerów) spodziewana wartość w wybranych latach dla etapowej oceny tempa zachodzenia zmian	Rodzaj wskaźnika	2018	2019	2020 rok bazowy	2021	2022
			każdym z dowolnego okresu 3-letniego						
41	Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych (ha) ¹⁹	GUS Rocznik Statystyczny Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2019	Rok 2018 – 2726 ha Tendencja wzrostowa	T	2726 ha	-	-	-	-
42	Liczba obiektów małej retencji ogółem	GUS BDL	Rok 2018 – 734 Tendencja wzrostowa	T	734	734	744	748	752
43	Odsetek energii elektrycznej wyprodukowanej w województwie ze źródeł odnawialnych	GUS BDL	Rok 2018 – 49% Tendencja wzrostowa Od roku 2025 – co najmniej 60%	T	49%	46%	45%	47%	55%
44	Stosunek ilości energii elektrycznej produkowanej na terenie województwa do ilości energii elektrycznej zużywanej na terenie województwa	GUS BDL	Rok 2018 – 80% Tendencja wzrostowa Od roku 2025 – ponad 100%	T	80%	92%	97%	96%	84%
45	Udział ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej na obszarach wiejskich	GUS BDL	Rok 2018 – 39,3% Tendencja wzrostowa	P	39,3%	39,9%	40,7% ²⁰	41,2% ²⁰	41,5%
46	Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie ludności	GUS BDL	Rok 2018 – 73,0% Tendencja wzrostowa	P	73,0%	73,1%	73,8%	73,4%	73,9%

¹⁹ Od 2019 r. GUS zawiesił sprawozdanie „OS-4 Sprawozdanie o poborze wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz o napełnianiu stawów rybnych” w części dotyczącej nawadniania użytków rolnych i leśnych i w związku z tym od 2019 r. nie publikuje wartości dla wybranego wskaźnika.

²⁰ Dane skorygowane przez GUS wg stanu aktualizacji na 08.02.2024 r.

Nr	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa, zakładana tendencja zmian oraz dla wybranych wskaźników (markerów) spodziewana wartość w wybranych latach dla etapowej oceny tempa zachodzenia zmian	Rodzaj wskaźnika	2018	2019	2020 rok bazowy	2021	2022
47	Średnioroczna liczba dni z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 (50 µg/m ³ dla stężenia 24-godzinnego) przypadająca przeciętnie na 1 stację pomiarową na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (z wyłączeniem stacji pomiarowych zlokalizowanych w miejscowościach uzdrowiskowych)	Bank Danych Pomiarowych GIOŚ	Rok 2019 – 26 dni Średnia ze wszystkich stacji pomiarowych ²¹ poza stacjami na terenie miejscowości uzdrowiskowych (Ciechocinek, Inowrocław, Wieniec-Zdrój) Tendencja spadkowa	P	-	26 dni	16 dni ²²	33 dni ²³	24 dni²⁴
48	Średnioroczna liczba dni z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 (50 µg/m ³ dla stężenia 24-godzinnego) przypadająca przeciętnie na 1 stację pomiarową na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (wskaźnik dla	Bank Danych Pomiarowych GIOŚ	Rok 2019 – 11 dni Średnia ze stacji pomiarowych na terenie miejscowości uzdrowiskowych ²⁵ (Ciechocinek, Inowrocław, Wieniec-Zdrój)	P	-	11 dni	8 dni ²⁶	23 dni ²⁷	13 dni²⁸

²¹ W roku bazowym do obliczeń włączono wszystkie (poza miejscowościami uzdrowiskowymi) stacje pomiarowe na terenie województwa, na których mierzono poziom stężenia pyłu PM10: Brodnica (Kochanowskiego), Bydgoszcz (Warszawska), Grudziądz (Sienkiewicza), Koniczynka, Mogilno (Kościszki), Nakło nad Notecią (Skargi), Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Włocławek (Okrzei), Zielonka (Bory Tucholskie).

²² Ze stacji: Brodnica (Kochanowskiego), Bydgoszcz (Warszawska), Grudziądz (Sienkiewicza), Koniczynka, Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Włocławek (Okrzei), Zielonka (Bory Tucholskie).

²³ Ze stacji: Brodnica (Kochanowskiego), Bydgoszcz (Warszawska), Grudziądz (Sienkiewicza), Koniczynka, Nakło nad Notecią (Św. Wawrzyńca), Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Zielonka (Bory Tucholskie).

²⁴ Ze stacji: Brodnica (Kochanowskiego), Bydgoszcz (Warszawska), Grudziądz (Sienkiewicza), Koniczynka, Nakło nad Notecią (Św. Wawrzyńca), Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Zielonka (Bory Tucholskie), Ciechocinek (Tężniowa), Inowrocław (Solankowa), Wieniec-Zdrój (Wieniecka).

²⁵ W roku bazowym do obliczeń włączono stacje pomiarowe na terenie miejscowości uzdrowiskowych, na których mierzono poziom stężenia pyłu PM10: Ciechocinek (Tężniowa), Inowrocław (Solankowa), Wieniec-Zdrój (Wieniecka).

²⁶ Ze stacji: Ciechocinek (Tężniowa), Inowrocław (Solankowa), Wieniec-Zdrój (Wieniecka).

²⁷ Ze stacji: Ciechocinek (Tężniowa), Inowrocław (Solankowa), Wieniec-Zdrój (Wieniecka)

²⁸ Ze stacji: Ciechocinek (Tężniowa), Inowrocław (Solankowa), Wieniec-Zdrój (Wieniecka)

Nr	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa, zakładana tendencja zmian oraz dla wybranych wskaźników (markerów) spodziewana wartość w wybranych latach dla etapowej oceny tempa zachodzenia zmian	Rodzaj wskaźnika	2018	2019	2020 rok bazowy	2021	2022
	stacji zlokalizowanych w miejscowościach uzdrowiskowych)		Utrzymanie wyniku na poziomie nie wyższym, niż w roku bazowym						
49	Średnioroczny poziom stężenia w powietrzu pyłu PM10 przypadający przeciętnie na 1 stację pomiarową na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (poziom dopuszczalny dla stężenia średniorocznego dla pyłu PM10 wynosi 40 µg/m ³)	Bank Danych Pomiarowych GIOŚ	Rok 2019 – 24,7 µg/m ³ Średnia ze wszystkich stacji pomiarowych ²⁹ Tendencja spadkowa	P	-	24,7 µg/m ³	21,9 µg/m ³ ³⁰	25,0 µg/m ³ ³¹	22,2 µg/m³³²
50	Średnioroczny poziom stężenia w powietrzu pyłu PM2,5 przypadający przeciętnie na 1 stację pomiarową na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (od 2020r. poziom dopuszczalny dla stężenia	Bank Danych Pomiarowych GIOŚ	Rok 2019 – 15,2 µg/m ³ Średnia ze wszystkich stacji pomiarowych ³³ Tendencja spadkowa	P	-	15,2 µg/m ³	13,6 µg/m ³ ³⁴	15,3 µg/m ³ ³⁵	14,0 µg/m³³⁶

²⁹ W roku bazowym do obliczeń włączono wszystkie stacje pomiarowe na terenie województwa, na których mierzono poziom stężenia pyłu PM10 (dla stężenia 24-godzinnego): Brodnica (Kochanowskiego), Bydgoszcz (Warszawska), Grudziądz (Sienkiewicza), Koniczynka, Mogilno (Kościuszki), Nakło nad Notecią (Skargi), Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Włocławek (Okrzei), Zielonka (Bory Tucholskie), Ciechocinek (Tężniowa), Inowrocław (Solankowa), Wieniec-Zdrój (Wieniecka).

³⁰ Ze stacji: Brodnica (Kochanowskiego), Bydgoszcz (Warszawska), Grudziądz (Sienkiewicza), Koniczynka, Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Włocławek (Okrzei), Zielonka (Bory Tucholskie), Ciechocinek (Tężniowa), Inowrocław (Solankowa), Wieniec-Zdrój (Wieniecka).

³¹ Ze stacji: Brodnica (Kochanowskiego), Bydgoszcz (Warszawska), Grudziądz (Sienkiewicza), Koniczynka, Nakło nad Notecią (Św. Wawrzyńca), Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Zielonka (Bory Tucholskie), Ciechocinek (Tężniowa), Inowrocław (Solankowa), Wieniec-Zdrój (Wieniecka).

³² Ze stacji: Brodnica (Kochanowskiego), Bydgoszcz (Warszawska), Grudziądz (Sienkiewicza), Koniczynka, Nakło nad Notecią (Św. Wawrzyńca), Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Zielonka (Bory Tucholskie), Ciechocinek (Tężniowa), Inowrocław (Solankowa), Wieniec-Zdrój (Wieniecka).

³³ W roku bazowym do obliczeń włączono wszystkie stacje pomiarowe na terenie województwa, na których mierzono poziom stężenia pyłu PM2,5 (dla stężenia 24-godzinnego): Bydgoszcz (Berlinga), Grudziądz (Sienkiewicza), Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Zielonka (Bory Tucholskie).

³⁴ Ze stacji: Bydgoszcz (Berlinga), Chełmno (Łunawska), Grudziądz (Sienkiewicza), Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Zielonka (Bory Tucholskie).

³⁵ Ze stacji: Bydgoszcz (Fieldorfa), Grudziądz (Sienkiewicza), Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Zielonka (Bory Tucholskie).

³⁶ Ze stacji: Bydgoszcz (Fieldorfa), Grudziądz (Sienkiewicza), Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Zielonka (Bory Tucholskie).

Nr	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa, zakładana tendencja zmian oraz dla wybranych wskaźników (markerów) spodziewana wartość w wybranych latach dla etapowej oceny tempa zachodzenia zmian	Rodzaj wskaźnika	2018	2019	2020 rok bazowy	2021	2022
	średniorocznego dla pyłu PM _{2,5} wynosi 20 µg/m ³)								
51	Wartość PKB na 1 mieszkańca (w złotych)	GUS BDL	Rok 2017 – 41,9 tys. Tendencja wzrostowa	T	45,0 tys. zł	47,4 tys. zł	50,2 tys. zł	56,8 tys. zł	66,5 tys. zł (szacunek wstępny)
52	Udział województwa w krajowym PKB	GUS BDL	Rok 2017 – 4,38% Spowolnienie spadku	T	4,40%	4,30%	4,38%	4,37%	4,36 % (szacunek wstępny)
53	Udział wielkości produkcji sprzedanej przemysłu w wartości krajowej	GUS BDL	Rok 2018 – 4,24% Tendencja wzrostowa	T	4,24%	4,13%	4,34%	4,18%	4,14%
54	Liczba kuracjuszy leczonych stacjonarnie w szpitalach uzdrowiskowych i sanatoriach uzdrowiskowych	GUS BDL	Rok 2018 – 148,5 tys. Tendencja wzrostowa	T	148,5 tys.	152,7 tys.	77,8 tys.	104,4 tys.	153,2 tys.
55	Liczba kuracjuszy leczonych stacjonarnie w szpitalach uzdrowiskowych i sanatoriach uzdrowiskowych – pełnopłatni	GUS BDL	Rok 2018 – 56,1 tys. Tendencja wzrostowa	T	56,1 tys.	61,3 tys.	31,0 tys.	42,3 tys.	61,1 tys.
56	Liczba kuracjuszy leczonych stacjonarnie w szpitalach uzdrowiskowych i sanatoriach uzdrowiskowych – cudzoziemcy	GUS BDL	Rok 2018 – 1462 Tendencja wzrostowa	P	1 462	1 160	236	448	489
57	Zachorowania na nowotwory złośliwe na 100 tys. ludności	Publikacje GUS: Zdrowie i ochrona zdrowia w 2018 roku;	Rok 2016 – 466 ³⁷ Spowolnienie wzrostu	T	482 ³⁸	502 ³⁹	427	b.d.	b.d.

³⁷ Skorygowano błędnie podaną w SRW datę aktualności danych. Dane dla tego wskaźnika publikowane są z dwuletnim opóźnieniem.

³⁸ Skorygowano błędnie podaną w SRW wartość wskaźnika dla 2018 r.

³⁹ Wartość skorygowana zgodnie z aneksem tabelarycznym do publikacji GUS *Zdrowie i ochrona zdrowia w 2022 roku*.

Nr	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa, zakładana tendencja zmian oraz dla wybranych wskaźników (markerów) spodziewana wartość w wybranych latach dla etapowej oceny tempa zachodzenia zmian	Rodzaj wskaźnika	2018	2019	2020 rok bazowy	2021	2022
		Zdrowie i ochrona zdrowia w 2020 roku; Zdrowie i ochrona zdrowia w 2021 roku							
58	Liczba lekarzy pracujących wg podstawowego miejsca pracy na 10 tys. mieszkańców	GUS BDL	Rok 2018 – 25,0 Tendencja wzrostowa	T	25,0	25,4	25,8	29,3	30,0
59	Liczba pielęgniarek i położnych pracujących wg podstawowego miejsca pracy na 10 tys. mieszkańców	GUS BDL	Rok 2018 – 58,1 Tendencja wzrostowa	T	58,1	58,5	58,5	61,4	61,4
60	Liczba obsłużonych pasażerów w transporcie lotniczym w ruchu krajowym i międzynarodowym	ULC na podstawie informacji uzyskanych z portów lotniczych	Rok 2018 – 398 tys. Tendencja wzrostowa	T	398 tys.	413 tys.	125 tys.	95 tys.	247 tys.
61	Udział liczby hoteli, moteli, pensjonatów i innych obiektów hotelowych w wartości krajowej	GUS BDL	Rok 2018 – 4,9% Tendencja wzrostowa	T	4,9%	4,7%	4,8%	4,7%	4,9%
62	Liczba turystów korzystających z noclegów na 1000 ludności	GUS BDL	Rok 2018 – 638 Tendencja wzrostowa	T	638	655	351	449	681
63	Udzielone noclegi turystom zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych na 10 tys. mieszkańców	GUS BDL	Rok 2018 – 1344 Tendencja wzrostowa	T	1344	1475	522	649	1 070

Źródło: Opracowanie własne

Ocena zmian sytuacji w województwie kujawsko-pomorskim w wyniku realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*

Poniższa ocena opiera się na analizie wskaźników wybranych na potrzeby monitorowania realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa* (patrz Tab. 1.). Zawiera ona zarówno wskaźniki, na które poprzez swoje działania, wpływ bezpośredni lub pośredni ma Samorząd Województwa (wskaźniki oznaczone literami **M** - wskaźniki, na których realizację Samorząd Województwa ma bezpośredni wpływ i **P** – wskaźniki dotyczące zagadnień, na które Samorząd Województwa może w istotny sposób wpływać np. poprzez działania adresowane do samorządów lokalnych) oraz pozostałe wskaźniki (tzw. wskaźniki „tła” oznaczone literą **T**, na których realizację Samorząd Województwa nie ma wpływu lub wpływ ten jest nieznaczny), które mają za zadanie pokazanie stanu rozwoju regionu na tle kraju w wybranych dziedzinach.

Poniżej znajduje się krótka ocena dla analizowanych wskaźników⁴⁰:

Wskaźniki nr 1, 16 i 17 dotyczące opieki nad dziećmi - Względem roku bazowego nastąpił wzrost wartości udziału dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (**wskaźnik P nr 1**) z 78% dla roku 2020 do 86% dla roku 2022. W województwie odnotowano stały wzrost udziału dzieci w wieku 0-3 lata objętych różnymi formami opieki instytucjonalnej (**wskaźnik tła nr 16**), z 15,3% w 2020 r. do 21,8% w 2022 r., co świadczy o zwiększaniu dostępności do tego typu usług w regionie. Jest to pochodna systematycznego wzrostu liczby miejsc. Obecnie wskaźnik liczby miejsc na 1000 dzieci w wieku do 3 lat (**wskaźnik P nr 17**) jest tylko nieznacznie niższy, niż przeciętnie w Polsce (stanowi 97% średniej krajowej; dla porównania w roku bazowym stanowił zaledwie 88% średniej krajowej). O dużej poprawie sytuacji w wyniku podejmowanych działań świadczy także fakt, że już w 2022 roku przekroczono zakładaną w Strategii wartość docelową dla roku 2024 (zakładano wartość wskaźnika na poziomie co najmniej 85%).

Wskaźniki nr 2-5 dotyczące wyników egzaminów ósmoklasisty oraz maturalnego (P) – Wyniki tych egzaminów w województwie kujawsko-pomorskim w okresie 2020-2022 cały czas utrzymywały się na poziomie niższym niż przeciętnie w kraju. Analizując wartości tych wskaźników rok do roku, obserwuje się niewielkie wahania wartości (o 1-2 pkt. proc.), które nie wpływają zasadniczo i trwale na występujący negatywny stan i brak pozytywnych zmian. Zwraca się również uwagę na pewną poprawę w zakresie wyników egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego, a także na systematyczne pogarszanie się sytuacji w zakresie egzaminu maturalnego z matematyki.

Oczekiwać można, że do poprawy sytuacji w przyszłości przyczynią się działania prowadzone w ramach przyjętego dokumentu *Polityka edukacyjna województwa*

⁴⁰ Nie uwzględniono komentarza dla wskaźników dla których brak jest danych dla 2022 r. – nr 18, 38 i 57.

*kujawsko-pomorskiego*⁴¹ oraz Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego finansowanej z programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych poprzez podniesienie jakości i efektywności kształcenia ogólnego, w szczególności w placówkach cechujących się słabszymi wynikami edukacyjnymi.

Wskaźniki tła nr 6, 27, 33, 51-53 dotyczące rozwoju gospodarczego – Podobnie jak we wszystkich województwach, w kujawsko-pomorskim następuje systematyczny wzrost wartości PKB na 1 mieszkańca (**wskaźnik tła nr 51**). Jednocześnie udział województwa w krajowym PKB (**wskaźnik tła nr 52**) cechuje względna stagnacja (spadek o 0,01 p.proc. rok do roku, który można uznać za wartość nieistotną). Względna stagnacją cechuje się także wartość udziału wielkości produkcji sprzedanej przemysłu w wartości krajowej (**wskaźnik tła nr 53**), która zanotowała wyraźne zwiększenie wartości jedynie w roku 2020, co spowodowane było intensywniejszym pogorszeniem się sytuacji w Polsce, niż w kujawsko-pomorskim. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym względem roku bazowego powiększa swój dystans do średniej krajowej (**wskaźnik tła nr 6**) i w 2022 r. wynosił 83,3% wartości dla kraju. Pozytywnym trendem wzrostowym cechuje się stosunek wielkości kapitału zagranicznego na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym do średniej wartości krajowej (**wskaźnik tła nr 27**). Wartość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej (**wskaźnik tła nr 33**), w województwie kujawsko-pomorskim utrzymuje się poniżej średniej dla kraju i w ciągu 2 lat od roku bazowego nastąpił jego wzrost względem wartości krajowej o 1 p. proc. Dalszy rozwój gospodarczy regionu wspierany będzie w kolejnych latach przez działania zaplanowane do realizacji w ramach *Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego*⁴²

Wskaźniki nr 7-14 dotyczące rynku pracy – Zauważalne są pozytywne tendencje występujące na regionalnym rynku pracy – w zakresie większości ze wskazanych do monitorowania wskaźników dotyczących bezrobocia utrzymują się pozytywne tendencje spadkowe. Względem roku bazowego utrzymuje się w województwie spadek wartości udziału zarówno dla liczby bezrobotnych kobiet jak i bezrobotnych mężczyzn w wartości krajowej (**wskaźniki P nr 10 i 11**), a także spadek wartości dla stopy bezrobocia rejestrowanego (**wskaźnik tła nr 9**). Pozytywne zmiany (spadek wartości) odnotowuje się również w przypadku wskaźników dotyczących grup znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy – osób długotrwale bezrobotnych oraz kobiet powracających na rynek pracy po urodzeniu dziecka (**wskaźniki tła nr 12, 13 i 14**). Potwierdzeniem pozytywnych trendów zachodzących na rynku pracy był także wzrost względem roku bazowego udziału osób pracujących w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (**wskaźnik tła nr 7**). W przeciwieństwie do wyżej opisanych wskaźników

⁴¹ Uchwała Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr 3/60/23 z dnia 18 stycznia 2023 r.

⁴² Uchwała Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr 6/202/22 z dnia 16 lutego 2022 r.

dotyczących bezrobocia rejestrowanego jedynym wskaźnikiem, który cechuje się tendencją przeciwną do zakładanej jest stosunek stopy bezrobocia wg BAEL w województwie do średniej wartości krajowej (**wskaźnik tła nr 8**), który względem roku bazowego powiększa swój negatywny dystans do wartości krajowej. Obserwowane obecnie dla tego wskaźnika zmiany wartości oraz trendy różniące się od tych, które notowane są dla bezrobocia rejestrowanego, wynikać mogą z odmiennej metodyki badań służącej zbieraniu danych w ramach Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), polegającej na ankietowaniu ogólnopolskiej próby gospodarstw domowych (zgodnie z metodyką Międzynarodowej Organizacji Pracy).

Wskaźnik tła nr 15 dotyczący zasięgu korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej – Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem cechuje zakładana tendencja spadkowa (z 6,0% w 2020 r. do 5,2% w 2022 r.).

Wskaźnik tła nr 19 dotyczący wyników osiągniętych przez kluby sportowe – Względem roku bazowego w regionie odnotowano spadek udziału łącznej liczby punktów zdobytych we wszystkich dyscyplinach sportowych przez kluby sportowe w kategoriach młodzieżowych z regionu w sumie krajowej – z wartości 7,1% w 2020 r. do 6,6% w 2022 r.

Wskaźniki tła nr 20-22 dotyczące liczby studentów i absolwentów szkół wyższych – Wskaźnik liczby studentów na 10 tys. mieszkańców w stosunku do średniej wartości krajowej charakteryzował się stopniowym wzrostem wartości względem wartości dla roku bazowego, choć nadal utrzymuje się poniżej średniej dla kraju (**wskaźnik tła nr 20**). Jednocześnie obserwowany jest spadek odsetka studentów na kierunkach technicznych i przyrodniczych w regionie (**wskaźnik tła nr 21**), co stanowi powielenie trendów zachodzących we wszystkich regionach w kraju. Natomiast odsetek absolwentów kierunków inżynieryjno-technicznych w ogólnej liczbie absolwentów szkół wyższych (**wskaźnik tła nr 22**) cechuje względna stagnacja na bardzo niskim poziomie (jednym z najniższych w kraju).

Wskaźniki tła nr 23-26 związane z działalnością innowacyjną i badawczo-rozwojową – Udział nakładów wewnętrznych na działalność badawczo-rozwojową w nakładach krajowych (**wskaźnik tła nr 23**) po odnotowaniu względnego wzrostu w 2021 r., w 2022 r. powrócił do wartości zbliżonej do roku bazowego, natomiast udział nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w nakładach krajowych (**wskaźnik tła nr 26**) cechuje się stałym spadkiem wartości względem roku bazowego. Należy dodać, że wartość dla tego wskaźnika w roku bazowym była wyższa na skutek działań prowadzonych podczas pandemii COVID-19 i w 2022 r. spadła do poziomu sprzed 2020 r. Obecnie dla tego wskaźnika nie odnotowuje się poprawy w stosunku do okresu sprzed pandemii. Jednocześnie w województwie odnotowano znaczące wzrosty w zakresie wskaźników stosunek udziału osób pracujących w B+R w pracujących ogółem do średniej wartości krajowej (**wskaźnik tła nr 24**) oraz stosunek udziału

przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w odniesieniu do średniej wartości krajowej (**wskaźnik tła nr 25**), które znacząco zbliżyły się do średniej krajowej, przekraczając 90% tej wartości. W kolejnych latach pozytywny wpływ na kształtowanie się wskaźników dotyczących innowacyjności mogą mieć działania zaplanowane do realizacji w ramach *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+*⁴³.

Wskaźniki tła nr 28 i 29 dotyczące sytuacji demograficznej – Po 2020 r. zauważalne jest niewielkie wyhamowanie negatywnych trendów w zakresie zmian liczby ludności (**wskaźnik tła nr 28**), a także migracji (**wskaźnik tła nr 29**) w województwie. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że w kwestii zmian demograficznych należy wstrzymać się z oceną występujących trendów do momentu, kiedy dostępne będą dane za dłuższy okres monitorowania, ze względu na fakt, że właściwa ocena procesów demograficznych może zostać przeprowadzona dopiero przy obserwacjach wieloletnich.

Wskaźniki nr 30-32 dotyczące dostępności usług dla seniorów – Dane w zakresie wskaźników dotyczących dostępności zajęć z zakresu aktywizacji i włączenia dla seniorów (**wskaźnik nr 30 P**) oraz możliwości zapewniania instytucjonalnej opieki dziennej dla seniorów (**wskaźnik nr 31 P**) pochodzą z badania własnego, które ze względu na złożoność procesu wykonywane będzie co dwa lata, natomiast pierwszym rokiem dla którego badanie zostało przeprowadzone był rok 2022. Należy zaznaczyć, że w przypadku wskaźnika nr 30 dotyczącego aktywizacji i włączenia seniorów już w roku 2022 przekroczono wartość spodziewaną – zakładano, że w 2022 r. liczba gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, w których w co najmniej 2 miejscowościach prowadzone będą regularne zajęcia z zakresu aktywizacji i włączenia społecznego seniorów, lub w których zajęcia prowadzone będą w 1 miejscowości z zapewnieniem dowozu z co najmniej 1 innej miejscowości z terenu danej gminy będzie wynosić 50 (na 127 gmin), natomiast według badania ankietowego liczba ta wyniosła 63 gminy, co było wynikiem realizacji licznych projektów ukierunkowanych na aktywizację osób starszych.

Samorząd Województwa bardzo dużą wagę przykładają do wsparcia osób w wieku senioralnym poprzez różnego rodzaju działania związane z rozwojem usług skierowanych dla seniorów m.in. w zakresie różnych form opieki. W ostatnich latach rozwija program teleopieki domowej, oparty na mobilnych urządzeniach, które monitorują funkcje życiowe i pozwalają w razie potrzeby przywołać pomoc, tzw. bransoletkach życia - liczba seniorów objętych wsparciem w ramach programu teleopieki domowej (**wskaźnik nr 32 M**) notuje stały wzrost – w 2022 r. było to już ponad 3 tys. osób.

Wskaźniki tła nr 34 i 35 związane z cyfryzacją – Dla odsetka przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia poprzez sieci komputerowe (**wskaźnik tła nr 34**)

⁴³ Uchwała Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr 27/1066/22 z dnia 13 lipca 2022 r.

odnotowano odwrotną od oczekiwanej tendencję względem roku bazowego - spadek z 18,0% do 14,5% w 2022 r. (spadek do wartości niższej niż w 2019 r.). Przeciwną tendencję, zgodną z zakładaną, przedstawia zmiana wartości wskaźnika odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w urządzenie z dostępem do Internetu (**wskaźnik tła nr 35**), który stale wzrasta i w 2022 r. osiągnął wartość bliską 90% (wyższą niż wartość spodziewana dla 2025 r.). Należy spodziewać się, że dodatkowym katalizatorem pozytywnych zmian w zakresie cyfryzacji w województwie będzie realizacja działań w ramach opracowywanej *Polityki cyfryzacji województwa kujawsko-pomorskiego*.

Wskaźniki tła nr 36 i 37 dotyczące dostępności ośrodków w transporcie publicznym – Liczba miast powiatowych niespełniających warunku dostępności do Bydgoszczy i/lub Torunia za pomocą transportu publicznego w ciągu 60 minut (**wskaźnik tła nr 36**) po wzroście wartości w roku 2021 r. (z 4 do 11) spadła do 9 w 2022 r. Natomiast liczba miejscowości będących siedzibami gmin, niespełniających warunku dostępności do Bydgoszczy i/lub Torunia za pomocą transportu publicznego w ciągu 90 minut w latach 2021 i 2022 utrzymywała się na stałym poziomie i wynosiła 73 miejscowości. Zmiany w zakresie tych wskaźników mogą wynikać z różnych względów – np. cyklicznych zmian rozkładowych, które mogą powodować zmiany tras i wydłużenie czasu przejazdu (w związku z czym może on przekraczać 60 lub 90 minut) lub zaprzestania prowadzenia obsługi danej trasy przez przewoźnika (powodując brak połączenia z Bydgoszczą lub Toruniem). Dodatkowo czas przejazdu pomiędzy miejscowościami, a jedną ze stolic województwa uzależniony jest także od długości tras po których prowadzone są prace przewozowe (nawiązujące do aktualnego w danym roku zapotrzebowania) i od warunków panujących na sieci infrastruktury drogowej i kolejowej w badanym roku sprawozdawczym (m.in. warunki związane z prowadzonymi pracami modernizacyjnymi, remontowymi przekładającymi się na wydłużenie czasu przejazdu). Ponadto, w przypadku przewozów kolejowych, rozkład pociągów jest konsekwencją przydziału dostępu do tras przez PKP PLK i nie jest zależny tylko od organizatora. Stąd mogą być widoczne różnice w spełnianiu warunku dostępności przez poszczególne miejscowości w następujących po sobie latach. Należy również pamiętać, że do bardzo dużych zmian w funkcjonowaniu komunikacji publicznej doszło w czasie pandemii COVID-19, w związku z czym praktycznie z dnia na dzień wyłączonych zostało bardzo dużo połączeń (z których część wypadła z rozkładu na stałe) - co uwidacznia się w obserwowanym znacznym wzroście wartości wskaźnika nr 36.

Wskaźniki tła nr 39 i 40 dotyczące produkcji rolniczej – Udział w towarowej produkcji rolnej w sumie krajowej (**wskaźnik tła nr 39**) utrzymuje się w województwie na względnie stałym poziomie, przy czym w 2022 r. odnotowano niewielki wzrost względem roku bazowego. Pozytywne trendy zauważalne są w przypadku dynamiki globalnej produkcji rolnej (**wskaźnik tła nr 40**), dla której wartość trzyletniej średniej dla województwa przewyższała w 2022 r. trzyletnią średnią krajową.

Wskaźnik tła nr 42 dotyczący liczby obiektów małej retencji – W województwie co roku przybywa kilka obiektów małej retencji. W 2022 r. w regionie istniały 752 tego typu obiekty, które są istotne w kontekście przeciwdziałaniu suszy, zwłaszcza na obszarach wiejskich.

Wskaźniki tła nr 43 i 44 dotyczące produkcji i zużycia energii elektrycznej – W regionie nastąpił zauważalny wzrost udziału produkcji energii elektrycznej wyprodukowanej ze źródeł odnawialnych (**wskaźnik tła nr 43**) z 45% w 2020 r. do 55% w 2022 r., przy jednoczesnym spadku udziału ilości energii elektrycznej wyprodukowanej w województwie w stosunku do energii zużywanej na jego obszarze (**wskaźnik tła nr 44**) – w 2020 r. wartość ta wynosiła 97%, natomiast w 2022 r. tylko 84%.

Wskaźniki nr 45 i 46 odnoszące się do udziałów ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków (P) – W przypadku udziału ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej na obszarach wiejskich względem roku bazowego nastąpił wzrost wartości wskaźnika – w 2022 r. jego wartość wynosiła 41,5%. Natomiast wskaźnik udziału ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków cechują niewielkie rokroczne wahania wartości z nieznaczną tendencją wzrostową w 2022 r. względem roku bazowego. Prognozuje się, że pozytywny trend wzrostowy utrzyma się na skutek działań zaplanowanych w ramach nowej perspektywy UE na lata 2021-2027 w programie regionalnym Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza.

Wskaźniki nr 47-50 dotyczące poziomu zanieczyszczenia powietrza (P) – W zakresie wszystkich 4 monitorowanych wskaźników wartości odnotowane w 2022 r. były wyższe od poziomu zanotowanego w roku bazowym, przy czym niższe niż w roku 2021. Na odczyty dla tych wskaźników mogła mieć wpływ nietypowa sytuacja związana z pandemią COVID-19, która po wprowadzonych w 2020 r. obostrzeniach dotyczących przemieszczania się, spowodowała zmniejszenie natężenia ruchu samochodowego i znaczącą poprawę wartości wskaźników w 2020 r. (w roku bazowym), natomiast w 2021 r. po częściowym zniesieniu obostrzeń wpłynęła na zwiększenie ruchu w transporcie indywidualnym (i rezygnację z transportu zbiorowego), co mogło się przyczynić do wzrostu poziomu zanieczyszczeń, natomiast w roku 2022, kiedy ustabilizowała się sytuacja związana z pandemią nastąpiła poprawa w tym zakresie. Przewiduje się, że na dalszą poprawę wskaźników w najbliższych latach duży wpływ będą miały działania w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego finansowanej z programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 związane z rozwojem zbiorowego transportu zeroemisyjnego, a także modernizacją energetyczną budynków i wymianą źródeł ciepła.

Wskaźniki nr 54-56 dotyczące kuracjuszy leczonych w uzdrowiskach – Po bardzo dużym spadku liczby kuracjuszy leczonych stacjonarnie w szpitalach uzdrowiskowych i sanatoriach uzdrowiskowych na obszarze województwa w 2020 r. (co było skutkiem ograniczeń wprowadzonych po wybuchu pandemii COVID-19), w 2022 r. w stosunku

do roku bazowego nastąpił znaczny wzrost wartości wskaźników, zarówno ogółu kuracjuszy (**wskaźnik tła nr 54**) jak i tylko liczby kuracjuszy pełnopłatnych (**wskaźnik tła nr 55**) - w 2022 r. ich wartości wróciły do poziomu notowanego przed pandemią. W przypadku wskaźnika dotyczącego kuracjuszy cudzoziemców (**wskaźnik nr 56 P**) jego wartość wzrosła względem roku bazowego jednak nie osiągnęła wartości sprzed pandemii – w 2022 r. była ponad 2-krotnie niższa niż w 2019 r. Podobna tendencja występuje w całym kraju i tylko w województwie zachodniopomorskim liczba kuracjuszy cudzoziemców w 2022 r. zbliżyła się do wartości notowanych przed pandemią.

Wskaźniki tła nr 58 i 59 dotyczące kadry medycznej – zarówno w przypadku liczby lekarzy (**wskaźnik tła nr 58**) jak i liczby pielęgniarek i położnych (**wskaźnik tła nr 59**) wg podstawowego miejsca pracy na 10 tys. mieszkańców odnotowano wzrost wartości wskaźników względem roku bazowego, zgodnie z tendencją zakładaną w *Strategii*.

Wskaźnik tła nr 60 obejmujący liczbę obsłużonych pasażerów w transporcie lotniczym w ruchu krajowym i międzynarodowym – W stosunku do roku bazowego w 2022 r. nastąpił prawie 2-krotny wzrost liczby obsłużonych pasażerów w województwie. Należy jednak pamiętać, że w roku 2020 odnotowano znaczny spadek liczby pasażerów w związku z wybuchem pandemii COVID-19 i wprowadzonych ograniczeń w przemieszczaniu się, które spowodowały zmniejszenie liczby podróży. O ile w 2022 r. nastąpił znaczny wzrost tego wskaźnika względem roku bazowego, to cały czas jego wartość jest znacznie niższa niż przed wybuchem pandemii (o około 40% względem roku 2019).

Wskaźniki tła nr 61-63 dotyczące ruchu turystycznego – Szczególnie dotkniętą przez skutki ograniczeń jakie zostały wprowadzone podczas pandemii COVID-19 była branża turystyczna. Widoczne to jest w przypadku bardzo niskich wartości wskaźników liczby turystów korzystających z noclegów oraz udzielonych noclegów turystom zagranicznym, które w latach 2020-2021 notowały bardzo duży spadek wartości i dopiero w 2022 r. znacznie wzrosły – w przypadku wskaźnika liczby turystów korzystających z noclegów na 1 tys. ludności (**wskaźnik tła nr 62**) jego wartość w 2022 r. była nawet nieznacznie wyższa od wartości tego wskaźnika dla województwa w 2019 r. (przed wybuchem pandemii), natomiast wskaźnik udzielonych noclegów turystom zagranicznym na 10 tys. mieszkańców (**wskaźnik tła nr 63**), mimo tendencji wzrostowej nie wrócił jeszcze w 2022 r. do poziomu na którym kształtował się przed pandemią (w 2022 r. był cały czas niższy względem roku 2019 r. o 27%). Jeśli chodzi o wskaźnik udziału liczby hoteli, moteli, pensjonatów i innych obiektów hotelowych w wartości krajowej (**wskaźnik tła nr 61**) to obecne niewielkie notowane zmiany jego wartości (0,1-0,2 p. proc.) wskazują na względną stagnację.

Część 2 Informacja o skutkach realizacji postanowień *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* w zakresie oddziaływania na środowisko

Część 2 Raportu została przygotowana w celu gromadzenia informacji o efektach realizacji postanowień Strategii w zakresie oddziaływania na środowisko – w zakresie wskaźników określonych w Podsumowaniu do Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+, wynikającym z art. 55 ust.3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W rozdziale 6: Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu ww. Podsumowania przedstawiono wskaźniki o charakterze prośrodowiskowym, których monitoring pozwoli na ocenę skutków realizacji Strategii. Wskaźniki te Podsumowanie ujmuje w dwóch grupach: zawarte w Strategii oraz proponowane do uzupełnienia w ramach przeprowadzonej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Do pierwszej z nich należą:

- powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych (ha);
- liczba obiektów małej retencji ogółem;
- odsetek energii elektrycznej produkowanej w województwie ze źródeł odnawialnych;
- stosunek ilości energii elektrycznej produkowanej na terenie województwa do ilości energii elektrycznej zużywanej na terenie województwa;
- udział ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej na obszarach wiejskich;
- udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie ludności;
- średnioroczna liczba dni z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀ (50 µg/m³ dla stężenia 24-godzinnego) przypadająca przeciętnie na 1 stację pomiarową na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (z wyłączeniem stacji pomiarowych zlokalizowanych w miejscowościach uzdrowiskowych);
- średnioroczna liczba dni z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀ (50µg/m³ dla stężenia 24-godzinnego) przypadająca przeciętnie na 1 stację pomiarową na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (wskaźnik dla stacji zlokalizowanych w miejscowościach uzdrowiskowych);
- średnioroczny poziom stężenia w powietrzu pyłu PM₁₀ przypadający przeciętnie na 1 stację pomiarową na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (poziom dopuszczalny dla stężenia średniorocznego dla pyłu PM₁₀ wynosi 40 µg/m³);

- średnioroczny poziom stężenia w powietrzu pyłu PM_{2,5} przypadający przeciętnie na 1 stację pomiarową na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (od 2020 r. poziom dopuszczalny dla stężenia średniorocznego dla pyłu PM_{2,5} wynosi 20 µg/m³).

Zaproponowano ich uzupełnienie o:

- udział powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych (%);
- powierzchnia użytków rolnych klas bonitacyjnych I-III przeznaczonych na cele nierolnicze (ha);
- powierzchnia gruntów leśnych wyłączonych z użytkowania leśnego (ha);
- roczne zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca (m³);
- liczba przydomowych oczyszczalni ścieków;
- emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych – emisja zanieczyszczeń pyłowych (t/r) – wskaźnik t/a;
- emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych – emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem (t/r) – wskaźnik t/a;
- emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych – zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych – wskaźnik t/a;
- odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów (%);
- masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca (kg).

W tabeli poniżej przedstawiono dane, dotyczące roku 2022, dla ww. wskaźników.

Przedstawione w tabeli dane statystyczne pochodzą z:

- Głównego Urzędu Statystycznego: roczniki statystyczne, Bank Danych Lokalnych,
- Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska: Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszcy.

Tab. 2 Wskaźniki prośrodowiskowe dla monitoringu realizacji ustaleń SRW 2030+				
Lp	wskaźnik	2020 r.	2021 r.	2022 r.
.				

1	powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych (ha) ⁴⁴	2726 ha (2018 rok)	b.d.	b.d.
2	liczba obiektów małej retencji ogółem	744 szt.	748 szt.	752 szt.
3	odsetek energii elektrycznej produkowanej w województwie ze źródeł odnawialnych	45%	47%	55%
4	stosunek ilości energii elektrycznej produkowanej na terenie województwa do ilości energii elektrycznej zużywanej na terenie województwa	97%	96%	84%
5	udział ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej na obszarach wiejskich	40,7%	41,2%	41,5%
6	udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie ludności	73,8%	73,4%	73,9%
7	średnioroczna liczba dni z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 (50 µg/m ³ dla stężenia 24-godzinnego) przypadająca przeciętnie na 1 stację pomiarową na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (z wyłączeniem stacji pomiarowych zlokalizowanych w miejscowościach uzdrowiskowych)	16 dni ⁴⁵	33 dni ⁴⁶	23 dni ⁴⁷
8	średnioroczna liczba dni z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 (50µg/m ³ dla stężenia 24-godzinnego) przypadająca przeciętnie na 1 stację pomiarową na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (wskaźnik dla stacji zlokalizowanych w miejscowościach uzdrowiskowych) ⁴⁸	8 dni	23 dni	13 dni
9	średnioroczny poziom stężenia w powietrzu pyłu PM10 przypadający przeciętnie na 1 stację pomiarową na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (poziom dopuszczalny dla stężenia średniorocznego dla pyłu PM10 wynosi 40 µg/m ³)	21,9 µg/m ³ ⁴⁹	25,0 µg/m ³ ⁵⁰	22,2 µg/m ³ ⁵¹
10	średnioroczny poziom stężenia w powietrzu pyłu PM2,5 przypadający przeciętnie na 1 stację pomiarową na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (od 2020r. poziom dopuszczalny dla stężenia średniorocznego dla pyłu PM2,5 wynosi 20 µg/m ³)	13,6 µg/m ³ ⁵²	15,3 µg/m ³ ⁵³	14,0 µg/m ³ ⁵⁴

⁴⁴ Od 2019 r. GUS zawiesił sprawozdanie „OS-4 Sprawozdanie o poborze wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz o napełnianiu stawów rybnych” w części dotyczącej nawadniania użytków rolnych i leśnych i w związku z tym od 2019 r. nie publikuje wartości dla wybranego wskaźnika.

⁴⁵ Ze stacji: Brodnica (Kochanowskiego), Bydgoszcz (Warszawska), Grudziądz (Sienkiewicza), Koniczynka, Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Włocławek (Okrzei), Zielonka (Bory Tucholskie).

⁴⁶ Ze stacji: Brodnica (Kochanowskiego), Bydgoszcz (Warszawska), Grudziądz (Sienkiewicza), Koniczynka, Nakło nad Notecią (Św. Wawrzyńca), Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Zielonka (Bory Tucholskie).

⁴⁷ Ze stacji: Brodnica (Kochanowskiego), Bydgoszcz (Warszawska), Grudziądz (Sienkiewicza), Koniczynka, Nakło nad Notecią (Św. Wawrzyńca), Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Zielonka (Bory Tucholskie).

⁴⁸ Ze stacji: Ciechocinek (Tężniowa), Inowrocław (Solankowa), Wieniec-Zdrój (Wieniecka).

⁴⁹ Ze stacji: Brodnica (Kochanowskiego), Bydgoszcz (Warszawska), Grudziądz (Sienkiewicza), Koniczynka, Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Włocławek (Okrzei), Zielonka (Bory Tucholskie), Ciechocinek (Tężniowa), Inowrocław (Solankowa), Wieniec-Zdrój (Wieniecka).

⁵⁰ Ze stacji: Brodnica (Kochanowskiego), Bydgoszcz (Warszawska), Grudziądz (Sienkiewicza), Koniczynka, Nakło nad Notecią (Św. Wawrzyńca), Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Zielonka (Bory Tucholskie), Ciechocinek (Tężniowa), Inowrocław (Solankowa), Wieniec-Zdrój (Wieniecka).

⁵¹ Ze stacji: Brodnica (Kochanowskiego), Bydgoszcz (Warszawska), Grudziądz (Sienkiewicza), Koniczynka, Nakło nad Notecią (Św. Wawrzyńca), Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Zielonka (Bory Tucholskie), Ciechocinek (Tężniowa), Inowrocław (Solankowa), Wieniec-Zdrój (Wieniecka).

⁵² Ze stacji: Bydgoszcz (Berlinga), Chełmno (Łunawska), Grudziądz (Sienkiewicza), Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Zielonka (Bory Tucholskie).

⁵³ Ze stacji: Bydgoszcz (Fiedorfa), Grudziądz (Sienkiewicza), Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Zielonka (Bory Tucholskie).

⁵⁴ Ze stacji: Bydgoszcz (Fiedorfa), Grudziądz (Sienkiewicza), Toruń (Dziewulskiego), Włocławek (Gniazdowskiego), Zielonka (Bory Tucholskie).

11	udział powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych (%) ⁵⁵	32,3%	32,3%	32,2%
12	powierzchnia użytków rolnych klas bonitacyjnych I-III przeznaczonych na cele nierolnicze (ha)	59 ha	100 ha	69 ha
13	powierzchnia gruntów leśnych wyłączonych z użytkowania leśnego (ha)	19 ha	19,3 ha	19 ha
14	roczne zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca (m ³)	35,3 m ³	35,7 m ³	36,2 m ³
15	liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	34 050 szt.	35 956 szt.	37 721 szt.
16	emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych – emisja zanieczyszczeń pyłowych (t/r) – wskaźnik tła	1782 t/r	1858 t/r	1835 t/r
17	emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych – emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem (t/r) – wskaźnik tła	9 924 503 t/r	9 975 146 t/r	9 507 842 t/r
18	emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych – zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych – wskaźnik tła	60,6%	69,2%	58,4%
19	odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów (%)	35,8%	37,2%	36,2%
20	masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca (kg)	345 kg	362 kg	357 kg
Źródło: opracowanie własne na podstawie dostępnych danych statystycznych				

Komentarz do wskaźników monitorowania skutków realizacji postanowień *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* w zakresie oddziaływania na środowisko

Analiza stanu środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w kontekście realizacji ustaleń SRW 2030+ ma za zadanie wskazać trendy zmian wskaźników, a tym samym pozwolić ocenić, że zakładane do realizacji i podejmowane działania są zbieżne z kierunkami rozwoju województwa i odpowiadają na istniejące problemy środowiskowe.

System przyrodniczy województwa kujawsko-pomorskiego nie ulega istotnym zmianom. Analizowane dane dotyczące udziału powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych, uwzględniające powierzchnie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu uległy minimalnemu zmniejszeniu z uwagi na korekty granic obszarów chronionego krajobrazu i dokonanych wyłączeń. Wynika to z doprecyzowania przebiegu granic niektórych obszarów bądź niewielkich zmian ich granic np. Wschodniego Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich.

Z uwagi na znaczenie rolnictwa dla rozwoju województwa, zwłaszcza w kontekście narażenia upraw na susze i niedobory wody, dla monitoringu problemu istotne byłyby informacje dotyczące powierzchni nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych. Niestety ww. dane po raz ostatni zostały podane przez GUS za rok 2018. Obecnie brak wartości dla tego wskaźnika. Niemniej jednak zwracając uwagę na problemy niedoboru wody i coraz częściej występującego zagrożenia suszą pozytywnie kształtuje się

⁵⁵ Uwzględniono powierzchnie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu

zatrzymywanie wody w obiektach małej retencji. Od 2020 r. notuje się tendencję wzrostową w ilości powstających obiektów, choć od 2020 r. przybyło ich tylko 8.

Na podobnym poziomie utrzymuje się powierzchnia gruntów leśnych wyłączonych z użytkowania leśnego – ok. 19 ha zmienia swoją funkcję w ciągu roku. Większe wahania dotyczą powierzchni użytków rolnych klas bonitacyjnych I-III przeznaczanych na cele nierolnicze. Rok 2021 charakteryzował się zdecydowanie większą skalą wyłączeń (100 ha), ale już w roku 2022 poziom ten był niższy (69 ha).

Pozytywnym zjawiskiem są niższe emisje zanieczyszczeń do powietrza. Ujęte w tabeli emisje zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych maleją w stosunku do roku 2021. Niemniej jednak w roku 2021 są one wyższe niż rok wcześniej. Pamiętać jednak należy, że rok 2020 z uwagi na epidemię SARS-COV-2 był rokiem spowolnienia gospodarczego, gdzie część podmiotów zawieszała bądź ograniczała swoją działalność z uwagi na panujące ograniczenia i uwarunkowania gospodarcze. Tym samym ocena trendu będzie możliwa dopiero w kolejnych latach.

Podobna sytuacja, będąca zarówno wynikiem czasu epidemii jak i panujących warunków meteorologicznych dotyczy średniorocznych stężeń pyłów zawieszonych w powietrzu. Zarówno średnioroczna liczba dni z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀, jak i średnioroczny poziom stężeń w powietrzu pyłów PM_{2,5} i PM₁₀ były, w 2022 roku niższe w stosunku roku wcześniejszego, ale wyższe niż w roku 2021. Sytuacja taka była rejestrowana zarówno na stacjach zlokalizowanych w miejscowościach uzdrowiskowych, jak i na pozostałych stacjach.

Ponadto zwraca się uwagę, że województwo kujawsko-pomorskie jest jednym z regionów wiodących w produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Dodatkowo odsetek energii elektrycznej produkowanej ze źródeł odnawialnych w województwie stale rośnie (z 45% w 2020 r. do 55% w roku 2022). Jednak wzrosło również zapotrzebowanie na energię elektryczną. W roku 2022 zaobserwowano wyraźny spadek w stosunku ilości energii produkowanej na terenie województwa do ilości energii zużywanej w województwie (z 96-97% w latach 2021 i 2020 do 84% w roku 2022). Wzrasta roczne zużycie wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca, ale jednocześnie poprawie ulega gospodarka kanalizacyjna. Rośnie zarówno udział ludności korzystającej z kanalizacji na obszarach wiejskich, jak również udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków. Obserwuje się również wyraźną tendencję wzrostową w odniesieniu do liczby przydomowych oczyszczalni ścieków (wzrost o ponad 10% w stosunku do roku 2020). W przypadku gospodarki odpadami przytaczane w raporcie wskaźniki z ostatnich 3 lat nie wskazują wyraźnego trendu. Udział selektywnej zbiórki odpadów w odniesieniu do ich ogółu poprawił się w stosunku do roku 2021, nie osiągał jednak korzystniejszych wartości niż w roku 2021. Podobnie w przypadku odpadów komunalnych wytwarzanych na jednego mieszkańca w województwie.

Istnieje potrzeba dalszego monitoringu wskaźników, które mogą wpływać na stan środowiska województwa kujawsko-pomorskiego. Przytaczane dane nie wskazują, żeby dotychczas identyfikowane w regionie problemy środowiskowe mogły się nasilać. Wręcz przeciwnie – w wielu przypadkach obserwuje się korzystne tendencje, których wpływ na środowisko w dalszej perspektywie może okazać się korzystny.

Jednocześnie zwraca się uwagę, że na stan środowiska regionu wpływ ma więcej czynników niż tylko działania Samorządu Województwa. W związku z tym w oparciu o ww. wskaźniki w ujęciu wieloletnim można będzie zaobserwować tendencje zmian stanu środowiska w kontekście wszystkich procesów zachodzących na jego obszarze.

Niemniej jednak można stwierdzić, że w świetle przeanalizowanych prośrodowiskowych wskaźników pożądane jest dalsze wdrażanie ustaleń SRW 2030+ i kontynuacja monitoringu stanu środowiska w celu obserwacji trendów oraz podejmowania stosownych działań w sytuacji ich negatywnych zwrotów.